

Thomas More, meer dan K.H.Kempen en Lessius.

Effectiviteitsonderzoek begeleidingsprogramma *Wijzer op weg. Studeren & dyslexie*

Inleiding

Jongvolwassenen met dyslexie komen voor grote uitdagingen te staan in het hoger onderwijs. In onderzoek gaat weinig aandacht uit naar deze doelgroep en naar de context van de jongere. [Voorgaand onderzoek](#), zowel kwalitatief als kwantitatief, bracht heel wat werkzame en niet-werkzame aspecten van begeleiding aan het licht. Vanuit deze inzichten ontwikkelde Code het begeleidingsprogramma [Wijzer op Weg](#). In deze samenvatting bespreken we de resultaten van het onderzoek naar de effectiviteit van de onderdelen **Zelfwijzer** en **Studiewijzer**. Het onderzoek evalueerde onderstaande doelstellingen:

Zelfwijzer

1. De student heeft na de begeleiding meer kennis over dyslexie.
2. De student heeft na de begeleiding meer inzicht in wat dyslexie voor hem/haar betekent.
3. De student handelt in zijn studiemethode o.b.v. de verworven inzichten.

Studiewijzer

1. De student ervaart minder moeilijkheden met het verwerken van studiemateriaal.
2. De student kan teksten sneller en accurater verwerken.
3. De student past strategieën gericht toe.
4. De student kent meer hulpmiddelen, past deze vaker toe en ervaart deze als werkzamer.

Methode

41 studenten uit het hoger onderwijs namen deel aan de voor- en nametingen. Ze hadden allen een diagnose dyslexie en een attest goedgekeurd door hun hogeschool of universiteit. De studenten werden random verdeeld over de experimentele groep en de controlegroep:

	Experimentele groep	Controlegroep (wachtlust)
Aantal studenten	21	20
Geslacht	5 M; 16 V	3 M; 17 V
Opleiding	2 ac; 19 prof	2 ac; 18 prof
Leeftijd	M = 22;08	M = 21;02

Alle studenten volgden 2,5 uur psycho-educatietraining (1 sessie) en 7,5 uur studievaardigheidstraining (3 sessies) bij eenzelfde trainer. Deze begeleidingssessies vonden telkens plaats in groepjes van minimaal drie en maximaal zes studenten gedurende vier opeenvolgende weken. De experimentele groep nam voor, tijdens en na de sessies deel aan

verschillende tests en vragenlijsten. De controlegroep legde alle metingen af voordat de begeleiding van start ging.

Onderstaande tabel geeft een beeld van de gehanteerde tests en vragenlijsten:

	Doel	Instrument
Zelfwijzer	De student heeft na de begeleiding meer kennis over dyslexie.	Kennisvragenlijst (zelf ontwikkeld)
	De student heeft na de begeleiding meer inzicht in wat dyslexie voor hem/haar betekent.	Mindmap sterktes en zwaktes (zelf ontwikkeld)
	De student handelt in zijn studiemethode o.b.v. de verworven inzichten.	1. Mindmap sterktes en zwaktes (zelf ontwikkeld) 2. Groepsgesprek
Studiewijzer	De student ervaart minder moeilijkheden met het verwerken van studiemateriaal.	1. LASSI (Vragenlijst over studiehouding en studeergedrag, Nederlandstalige bewerking, Lacante & Lens) 2. Impactschaal (zelf ontwikkeld)
	De student kan teksten sneller en accurater verwerken.	Davis Test voor Begrijpend Lezen (Stinissen & Duval, 1971)
	De student past strategieën gericht toe.	LASSI
	De student kent meer hulpmiddelen, past deze vaker toe en ervaart deze als werkzamer.	Vragenlijst kennis, toepassing en werkzaamheid hulpmiddelen (zelf ontwikkeld)

Resultaten

De resultaten worden per doelstelling toegelicht:

ZELFWIJZER

1. De student heeft na de begeleiding meer kennis over dyslexie

Na begeleiding met Zelfwijzer steeg de score op de kennisvragenlijst significant voor de experimentele groep en dit zowel 1 week als 4 weken na de sessie. De score van de deelnemers uit de controlegroep vertoonde geen evolutie.

2. De student heeft na de begeleiding meer inzicht in wat dyslexie voor hem/haar betekent

In de mindmap gaven de deelnemers zowel voor als na alle sessies aan wat voor hen goed en minder goed liep op vijf domeinen: spellen, lezen, dagelijks leven, studies en gevoelens. Bij de experimentele groep observeren we voornamelijk op de domeinen lezen, studies en gevoelens een verschuiving. We citeren enkele deelnemers:

"Door deze lessen heb ik ingezien dat dyslexie niet zo negatief is."

"Ik ben fier, het gaat ook met dyslexie."

"Ik weet nu waarvan die bepaalde problemen komen en kan er nu mee omgaan."

3. De student handelt in zijn studiemethode o.b.v. de verworven inzichten

Hoewel de deelnemers aanhaalden dat het wijzigen van een studiemethode moeilijk is, gaven ze toch duidelijk aan dat ze heel wat strategieën en hulpmiddelen zeker nog zullen gebruiken (zie ook verder in deze tekst). Tijdens de workshops hebben ze immers ervaren wat voor hen werkzaam is, zoals deze deelnemer aangeeft: *"Stil of met software lezen gaat beter, hardop lezen/studeren werkt niet goed."*

STUDIEWIJZER

1. De student ervaart minder moeilijkheden met het verwerken van studiemateriaal

De deelnemers uit de experimentele groep toonden een significante daling op de subschaal *faalangst* van de LASSI. In het groepsgeprek werd dit door één van de deelnemers als volgt verwoord: *"De trucjes geven me vertrouwen."*

In de vragenlijst die we zelf ontwikkelden werd tevens gepeild naar de ervaren impact en observeerden we een significante daling in de moeilijkheden op het vlak van studeren. Een deelnemer verwoordde dit als volgt: *"Ik heb veel bijgeleerd uit dit begeleidingsprogramma, ik weet nu hoe ik moet studeren en dat er hulpmiddelen bestaan."*

2. De student kan teksten sneller en accurater verwerken

Om dit doel te evalueren maakten we de keuze om een bestaand instrument, de *Davis Test voor Begrijpend Lezen*, te hanteren aangezien de moeilijkheidsgraad van de teksten uit deze test bekend is. Op die manier konden we voor en na de workshops twee parallelversies met gelijke moeilijkheidsgraad voorleggen aan de student. Uit de literatuur weten we dat het gebruik van een bestaand instrument de kans op effecten verkleint. Dat bleek ook in het huidig onderzoek het geval. Er werd geen evolutie vastgesteld in de scores van de studenten. Ook hun werktempo en het aantal gehanteerde strategieën bleef stabiel. Een verklaring voor deze bevindingen ligt in het feit dat de teksten uit de *Davis Test voor Begrijpend lezen* geen studiemateriaal zijn. Bovendien zijn de strategieën die in *Wijzer op Weg* worden aangeleerd slechts beperkt toepasbaar op de teksten uit de *Davis Test* omwille van de vormelijke verschillen met reëel studiemateriaal zoals bv. de afwezigheid van titels bij de teksten van de *Davis Test*.

3. De student past strategieën gericht toe

We bemerken een kleine maar significante stijging voor specifieke items van de LASSI die peilen naar zelftesting en studietechnieken. Voor deze analyse werd door twee onafhankelijke beoordelaars nagegaan welke items er, binnen de component zelfregulatie, aan bod kwamen in de sessies. Enkel die items (10) waar consensus over bestond, werden weerhouden voor deze analyse.

4. De student kent meer hulpmiddelen, past deze meer toe en ervaart deze als werkzamer

Specifiek voor voorleessoftware stellen we op korte termijn een stijging vast in het aantal gebruikers binnen de experimentele groep. Op lange termijn valt dit echter terug en is er zelfs sprake van een lichte daling. Bij de studenten die wel voorleessoftware blijven gebruiken, zien we dat de gebruiksfrequentie en de ervaren werkzaamheid stijgen.

Op de zelf ontwikkelde vragenlijst merkten we tevens een lichte stijging in de kennis over en het gebruik van andere hulpmiddelen, zoals vertaalsoftware en mindmapsoftware.

Conclusies

Op basis van deze resultaten kunnen we stellen dat de kennis over en het inzicht in dyslexie toeneemt bij de studenten na het volgen van begeleiding met Zelfwijzer en Studiewijzer, twee onderdelen uit het begeleidingsprogramma *Wijzer op weg. Studeren & dyslexie*. Hoewel de resultaten aantonen dat de aangereikte strategieën en hulpmiddelen wel degelijk ingezet worden bij het studeren, werd in de test voor begrijpend lezen geen positief effect gevonden op het verwerken van teksten die geen studiemateriaal zijn. Een belangrijke bevinding is tevens dat de studenten na begeleiding met Wijzer op weg significant minder faalangst en significant minder moeilijkheden op het vlak van studeren ervaren.

Voor meer informatie over dit onderzoek kun je terecht bij Jolien De Brauwer (jolien.debrauwer@thomasmore.be of 03/241 08 09).

Voor meer informatie over Wijzer op weg kun je terecht bij Eline Van Kerckhove (eline.vankerckhove@thomasmore.be of 03/241 08 09).

Projectteam

Ellen Meersschaert, Annelies Aerts, Eline Van Kerckhove, Maaïke Loncke, Wim Tops, Jolien De Brauwer (projectleider), Astrid Geudens (promotor)